

BRANDKÅRS- tidsskrift

Nr 12 1954
36 ÅRG.

UPPLAGA 11.600 EX.

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRENS RIKSFÖRBUND
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 213606 - POSTGIROKONTO NR 4870

Ett gott år

Året 1954 kan ur brandförsvarets synpunkt rubriceras som ett gott år. Med tillfredsställelse kan vi konstatera, att årets brandskador icke uppgått till onormalt högt belopp. Det förefaller även — detta sagt utan tillgång till något som helst statistiskt material — som om antalet bränder varit mindre än normalt. Är det måbända ett belägg för förmodan, att eldsvådefrekvensen minskar med ökad luftfuktighet? Sommaren 1954 var ju synnerligen regnig. Men alltjämt är svetsningen ett sorgebarn för brandförvaret.

Vår gällande brandlagstiftning har nu varit i kraft i 10 år, och under den tiden har brandförsvaret väsentligt stärkts. Efter de tidigare, livliga diskussionerna om kommunernas kostnader för brandförsvaret, har nu en statlig kommitté tillsatts för översyn av brandlagstiftningen. Men nog tarvas det ett noggrant övervägande innan ändringar vidtagas! Under dessa år har det väl knappast riktats någon väsentlig kritik mot brandlagens och brandstadgans utformning. Är det inte snarare tolkningen av dessa, som givit anledning till diskussioner?

Under året har forskningsverksamheten på brandförsvarets område så smått börjat taga form. De ekonomiska förutsättningarna här för synas ha ljusnat, liksom även för en vidgad standardisering av brandmateriel. Till detta kommer bl. a., att utbildningen i brandtjänst äntligen kommit igång i skolorna.

Vad Brandkärstidskrift beträffar har vi även i år kunnat glädja oss åt en väsentligt ökad läsekrets. Genom rektor Torsten Moblin har vi kunnat lämna en ingående — och tydligen uppskattad — redovisning för gjorda erfarenheter beträffande användning av spridda strålar; ett område inom vilket mycket är ogjort. I övrigt har vi i görligaste mån sökt tillgodose skilda intressen.

För år 1955 hoppas vi att vår läsekrets skall ytterligare ökas. I Brandkärstidskrift, som skall utkomma i mitten av varje månad, kommer vi att införa en serie artiklar om materielkontroll. Vidare är avsikten att bl. a. behandla brandalarmeringen, som i många kommuner ännu icke blivit tillfredsställande löst. I övrigt kommer vi att följa brandförsvarets arbete och utveckling, främst inom den släckande delen av verksamheten.

Vi tackar läsare, medarbetare och annonsörer för det gångna året och tillönska

ETT GOTT NYTT ÅR!

Redaktören.

Den spridda strålen

Sammanfattning.

Rektor Torsten Moblin, avslutar med denna sammanfattning sin stora artikelserie om "Den spridda strålen". Det är vår förhoppning att "dimsläckningen" härigenom belysts till fromma för forskning och fortsatt utveckling på detta område.

Att den spridda strålen i vissa lägen är effektivare än den slutna, är ingen nyhet. Däremot har betydelsen av vattnets fördelning i strålen och droppstorleken inte förrän under senare tiden uppmärksammats. Dessa detaljer, som av allt att döma är avgörande, har tidigare ej varit föremål för undersökningar i erforderlig utsträckning och är för övrigt ännu ej slutgiltigt lösta. Detsamma kan sägas om trycket.

Värmen.

Brand innebär att värmestillståndet avviker från det normala. Luft har vi ständigt omkring oss, och brännbara ämnen finns så gott som överallt. Det är således den "onormala" värmen, som vid brand skall angripas. Vid en inomhusbrand finns värmen så att säga på två ställen, dels i själva eldhärden dels i den upphettade atmosfären. En stråle, som påverkar både eldhärden och atmosfären, har förutsättningar att snabbare återställa ett normalare värmestillstånd än en stråle, som uteslutande har inflytande på eldhärden. Detta är den främsta anledningen till att en lämpligt utformad spridd stråle vid sådana inomhusbränder, där temperaturen är hög, gör större effekt än en sluten stråle.

Strålens utformning.

För att träffa eldhärden måste strålen ha räckvidd. Räckvidden är i sin tur beroende av toppvinkel och droppstorlek. Toppvinkeln bestämmas av munstyckskonstruktionen eller vid ställbara munstycken av inställningen, medan droppstorleken beror både av munstyckets konstruktion och munstyckstrycket.

Däremot har trycket inte så stor betydelse för räckvidden som många kanske föreställer sig. Förklaringen härtill ligger i att vid högre tryck blir dropparna mindre. Med mindre droppar blir den sammanlagda kontaktytan mot luften större och följaktligen luftmotståndet

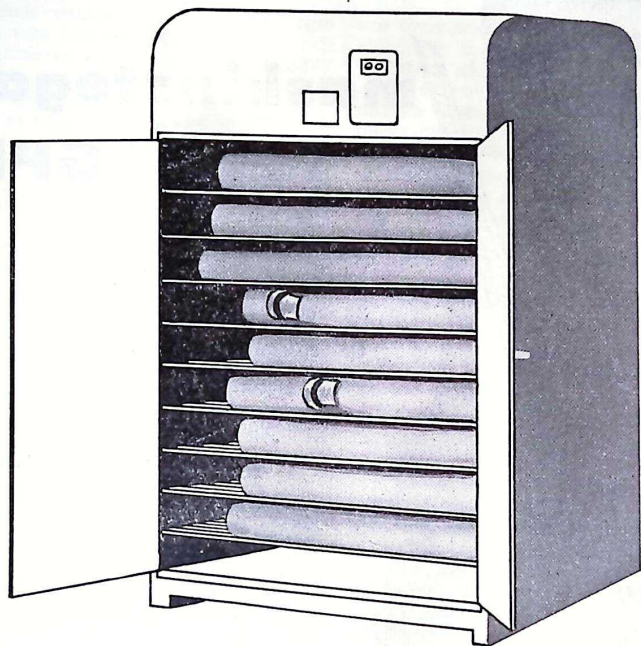
större. Med det högre trycket följer visserligen större utgångshastighet men den mindre droppen förlorar fortare sin hastighet. Den spridda strålen har därför alltid en rätt begränsad räckvidd och är dessutom betydligt känsligare för dragförhållanden (värmesugning, blåst) än den slutna och kan således aldrig helt ersätta denna.

Den spridda strålens inverkan på den varma atmosfären sker på dess väg mot eldhärden. För att denna inverkan skall bli så stor som möjligt, är det av betydelse, att vattnet är jämnt fördelat i strålen samt att dropparna ej är för stora. Med stora droppar blir kontaktytan mellan vattnet och de heta gaserna mindre och följaktligen förångningen långsammare.

Munstyckskonstruktörerna står här inför ett problem. Å ena sidan är stora droppar önskvärda för att erhålla god räckvidd, å andra sidan ger små droppar snabbare förångning. Det gäller således att hitta den gyllene medelvägen.

Trycket.

I Amerika har gjorts mycket omfattande prov med munstyckstryck för spridda strålar, varvid 3,5, 7 och 10 kg/cm² undersökts. Ett stort antal olika munstyckstyper har varit föremål för prova. Därvid visade sig att 3,5 kg/cm² är för lågt för att erhålla god spridning. Däremot gav munstyckstryck på 7 och 10 kg/cm² goda resultat. Vid praktiska prov och under eldsläckningsarbete har munstyckstryck på 7 kg visat sig tillräckligt. I England har konstaterats att 8,5 kg/cm² ger goda strålar. De tyska undersökningarna, som dock endast är påbörjade, tyder på att ett något lägre tryck kan vara tillräckligt. Härav torde man kunna dra den slutsatsen att det munstyckstryck som vi tidigare ansett vara acceptabelt för slutna strålar, d. v. s. omkring 3 kg/cm², är för lågt, då det gäller spridda strålar. En höjning av munstyckstrycket med 3 å 4 kg/cm² förefaller dock att ge till-

ABA SLANGTORKSKÅP

torkar 250 m. 2 1/2" slang på 5—6 timmar

Effektförbrukningen är endast 10 KW.

Torkningen sker vid konstant temperatur tack vare den inställbara termostatregleringen.

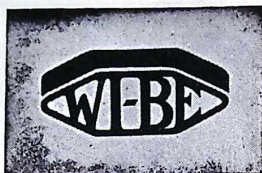
Den kraftiga luftcirkulationen ger en jämn avdunstning på samtliga slangar.

Skåpets dimensioner är: bredd 1,20 m., djup 1,22 m., höjd 2,25 m.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSÄFFÄREN AB

SCHEELEGATAN 28 STOCKHOLM K TELEFON 52 07 95

HÄLSINGBORG TEL. 130 09 - BORÅS TEL. 208 54 - SUNDSVALL TEL. MATFORS 452

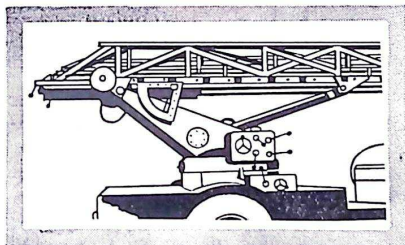
maskinstegar

Modell GPH

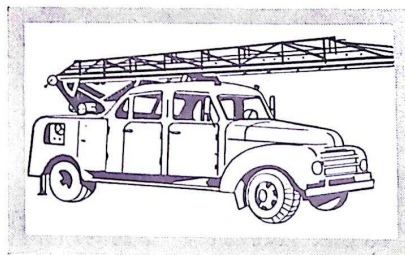
WI-BE:s nya hydrauliskt drivna maskinstegar modell GPH tillverkas för 19 och 24 meters effektiv steglängd.

De äro synnerligen lättmanövrerade, ha låg vikt samt äro driftsäkra och enkla i konstruktionen.

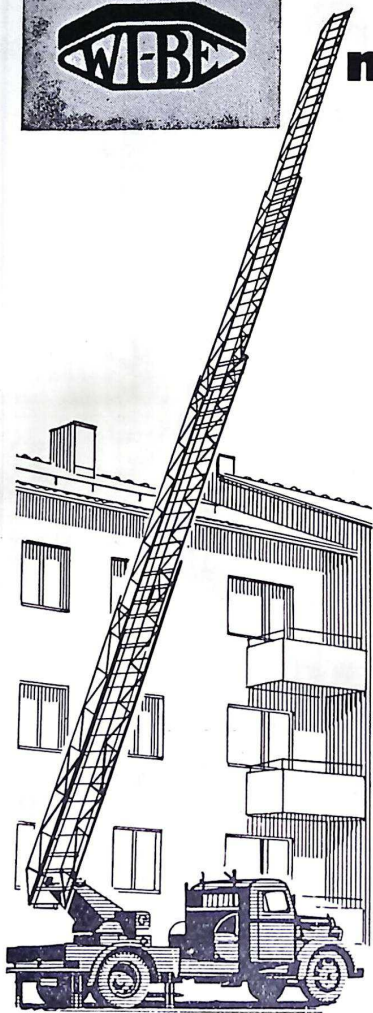
Bland nyheterna kan nämnas:

Stativet är lagrat på Original SKF-lagring av helt ny konstruktion. Stödspindlarna manövreras hydrauliskt.

Stegstativet kan byggas in i bilkarossen, varigenom bilen blir användbar även för andra ändamål än enbart som stegbil. Vid detta utförande får reglagen en central placering på manövertavla, infälld i karosseriets ena sida.

Begär offert och närmare upplysningar!

AB WIKSTRAND & BERG

MORA · TELEFON 11745 (VÄXEL)

fredsställande resultat, även om något högre tryck kan vara önskvärt. Med de sprutor och den slangmateriel som står till förfogande bör man således kunna åstadkomma spridda strålar med goda egenskaper.

Den stora frågan om högtryck eller lågtryck är ännu inte löst. Trots allvarliga ansträngningar, som jag under detta år gjort, har det icke lyckats mig att få tag i några jämförande undersökningar mellan högtrycks- eller lågtrycksstrålar. Visserligen har ett par sådana prov relaterats i olika utländska facktidsskrifter men inget av dem har varit av den art och omfattning, att man därav kan dra några slutsatser. Problemet har många sidor, ekonomiska, tekniska och taktiska. Även om i vissa specialfall starka skäl för högtrycket skulle kunna anföras, fordrar en allmänare användning av högtrycksmateriel grundliga undersökningar och praktisk erfarenhet. Det är all anledning att ta den frågan lugnt.

Strålens verkan.

Genom bättre fördelning av vattnet blir den spridda strålens verkan på själva eldhärden större än den slutna. Den kraftiga ångbildningen, som blir resultatet av den större kontaktytan med glöden och de upphettade gaserna, slår hastigt ner lågorna. Eftersom eldens spridning genom värmestrålning huvudsakligen är beroende av lågorna, måste deras utplånande motverka brandens spridning. Den varma ångan har benägenhet att gå samma vägar som de varma brandgaserna. Detta måste minska risken för spridning genom överföring. Rätt använd bör därför i de flesta fall den spridda strålen vara ett gott medel att vid inomhusbrand snabbt få elden under kontroll.

Ångbildningen bidrar till att ventileras brandlokalen. Det uppkomna övertrycket driver ut varma gaser och varm ånga. Värmen transporteras ut. Då ångan i lokalen senare svalnar och kondenserar, strömmar friskluft in.

Brandens tre stadier.

Ur släckningssynpunkt kan en inomhusbrand indelas i tre stadier.

1. *Tillbudet* som kännetecknas av att temperaturen i lokalen ännu ej är svår att övervinna. Strålföraren kan således tränga eldhärden nära under förutsättning, att röken ej utgör hinder eller att han disponerar medel, varmed röken

kan övervinnas. Då strålföraren kommer nära eldhärden, kan han direkt och säkert vattenbegjuta de ställen, som behöver kylas. Om han därvid använder slutnen eller spridd stråle, torde inte ha någon som helst betydelse ur släckningssynpunkt. Huvudsaken är, att vattenmängden är lämplig och att strålröret sköts rätt. För sådana uppgifter är det således ej nödvändigt att använda sig av spridda strålar. Det är snarare en fördel, att munstycket icke är för komplicerat. Slutnen stråle med liten vattenmängd medför ingen risk för vattenskador. På grund av den låga temperaturen i lokalen varken kan eller behöver atmosfärens temperatur påverkas. Det finns således inga starkt vägande skäl att mot tillbud använda spridda strålar.

Vad som här sagts om tillbudet gäller även eftersläckningen.

2. *Den utvecklade branden*, som kännetecknas av att lokalen är mer eller mindre fylld av stora lågor och att temperaturen inomhus är så hög, att den hindrar inträngning. Mot en sådan brand är den spridda strålen i de flesta fall vida överlägsen den slutna, givetvis under förutsättning att vattengivningen och formen motsvarar kraven. Eftersom temperaturen i närheten av taket är störst, skall strålen riktas uppåt och där hållas rörlig.

3. *Den instängda branden*, som passerat tillbudet och det flammande stadiet för att på grund av syrebrist övergå till glödbrand, kännetecknas av att lokalerna är fyllda med upphettade brännbara gaser samt förekomsten av mer eller mindre djupt liggande glödhärdar. För att strålföraren skall kunna rikta en slutnen stråle mot de överallt kringstridda eldhärdarna måste någon dörr öppnas eller något fönster krossas. Med den inträngande friskluften följer risk att de upphettade gaserna omedelbart och fullständigt antändes, vilket ofta sker explosionsartat, med övertändning som följd. Med slutnen stråle, som vid anslaget huvudsakligen påverkar ett ganska litet och begränsat område, kan temperaturen icke sänkas snabbt, ej heller kan lokalen fyllas med ånga, som motverkar rök-gasexplosion. Med spridd stråle när man betydligt större områden, lokalen fyller omedelbart med ånga, som eliminerar risken för rök-gasexplosion. För att åstadkomma den i sådant läge värdefulla ångbildningen är det ej nödvändigt, att strålen omedelbart träffar eldhärden, blott den riktas uppåt mot de hetaste regionerna invid taket. Detta kan utföras genom

Gasturbiner i brandväsendet

Av brandkapten *Sven Hultqvist*.

De energikällor, som för närvarande med fördel utnyttjas av människan, äro jordens förråd av bränsle, vattenfallen och vindarna. För att till nyttigt mekaniskt arbete omvandla den i dessa energikällor lagrade energien har människan skapat motorer av olika slag. Sådana motorer i vilka i ett bränsle bundna energikvantiteterna kunna utnyttjas kallas värmemotorer. Man skiljer på tvenne huvudgrupper av värmemotorer, å ena sidan ångmotorer samt å andra sidan förbränningsmotorer.

Ångmotorerna indelas i kolvångmaskiner och ångturbiner. Kolvångmaskinen (1730-talet) representerar den tidigaste konstruktionen på värmemotorernas område. Ångturbinen, som i Sverige introducerades på 1870-talet, blev resultatet av skickliga konstruktörers strävan att komma fram till en ångmotortyp, som i jämförelse med kolvmaskinen innehöll färre delar, tog mindre plats, uppvisade en lägre vikt per

angiven hästkraft, kunde avge större effekt och dessutom kunde köras med högre varvtal. Resultatet blev en ångmotor, där ångans energi i en skovelförsedd rotor direkt omvandlas till arbete. Genom denna princip slipper man ifrån alla de problem, som — speciellt vid höga varvtal — följer med kolvmaskinens vev- och ventilrörelser.

Den andra huvudgruppen av värmemotorer — förbränningsmotorerna — har hittills i praktiken endast förekommit som kolvmotorer. Att söka åstadkomma en förbränningsmotor, som arbetar efter turbinprincipen med dennas fördelar, har sedan länge sysselsatt motorkonstruktörerna. Även om åtskilliga av de erfarenheter, som ångturbin- och kolvmotorkonstruk-

en dörr öppnad på glänt eller ännu hellre genom ett mindre hål i nedre delen av ett fönster. Härigenom undviks i ett riskabelt läge riklig lufttillförsel.

Användning.

Även om spridda strålar kan användas för andra uppgifter kommer deras främsta mission med största sannolikhet att bli bekämpande av inomhusbränder, då dessa nått det flammande stadiet eller på grund av syrebrist övergått till glödbrand. Den spridda strålen fordrar emellertid en viss teknik, både med hänsyn till strålrörets handhavande och den häftiga ångbildningen, som vid felaktigt uppträdande kan medföra vissa risker. Därför är det nödvändigt, att personalen beredes tillfälle att teoretiskt sätta sig in i principerna och dessutom praktiskt övas att hantera strålröret rätt och säkert. Utan sådana förberedelser kan man ej vänta goda resultat.

Bild 1. Turbinspruta.

törerna under årens lopp förvärvat, varit användbara i arbetet med att få fram en förbränningsturbin, är det först under de sista fyra eller fem åren, som för bruksändamål användbara konstruktioner sett dagens ljus. Rent teoretiskt är förbränningsturbinen — eller vad man idag kallar gasturbinen — ingen nyhet. På ritbrädan har den funnits klar länge. Däremot är det inte länge sedan försöksturbinerna gav precis så mycket effekt, som behövdes för att hålla dem i rörelse i tomgång. Svårigheterna att få fram material, som med bibehållen hållfasthet kan utstå de höga temperaturer, som förekomma i denna motorprocess, har först på senare år kunnat överbryggas. De praktiska re-

Prenumerera i dag för år 1955, om Ni inte redan gjort det!

I KAMPEN MOT ELDEN

PULVERDIMELDSLÄCKARE

Handapparater och
stationära anläggningar

Självkontrollerande
KOLSYRESNÖSLÄCKARE

Med pistol-snabbventiler eller
snabböppnande rattventiler

Automatiska
KOLSYRESPRINKLER

Vilströms- och
viktkontrollerade

CALMUS
KUGGHJULSPUMPAR

Monteras vid motorn i bil,
drives av fläktremmen

AKTIEBOLAGET CALMUS

Eriksbergsgatan 38

Stockholm

Tel. 20 10 21 — 20 10 32

MOTORBRANDSPRUTOR
för brandkårer och verksskydd

med kapaciteter från
200 l/m vid 4 kg/cm² - 3000 l/m vid 9 kg/cm² tryck

ALBIN MOTOR KRISTINEHAMN

TELEFON Växel 150 00

sultanen ha nåtts efter en intensifierad försöksverksamhet, som främst haft som mål att ge en för fordonsdrift lämpad gasturbin. Engelsmännen presenterade redan i mars 1950 en turbindriven personbil. Sedan ha de stora bilfabrikanterna kommit med sina konstruktioner slag i slag. Undantaget utgöres av tyskarna, som genom ockupationsbestämmelserna äro förbjudna att sysselsätta sig med gasturbines utveckling.

Man har alltså anledning att se på gasturbinen som bruksmotor med en viss optimism. För brandväsendets del förekommer redan i marknaden bärbara gasturbindrivna motorsprutor — låt oss här i fortsättningen kalla dem turbinsprutor — vars data äro värda uppmärksamhet.

Konstruktionen i princip.

De två största huvudelementen i turbinen utgöras av kompressorhjulet (1) och turbinhjulet (2), vilka ha gemensam axel. Kompressorn är av rotationstyp och arbetar som en centrifugalpump. Förbränningsluften suges in via luftintaget i kompressorhjulets centrum. I kompressorn höjes luftens tryck till 1,5 å 4 ggr atmosfärtrycket. Luften, som genom kompressionen blivit något uppvärmd, tryckes sedan vidare in i förbränningskammaren (3). Här insprutas — av en bränslepump — bränsle och gasblandningen tändes kontinuerligt av hettan i kammaren. Den genom förbränningen alstrade värmen vill utvidga gaserna och det är denna expansion, som utnyttjas för turbinhjulets drivning. Sedan förbränningsgaserna passerat turbinhjulets skovlar, strömmar de fritt ut

i omgivningen. Av beskrivningen och figuren bör framgå att av den effekt, som turbinhjulet lämnar, en del (i själva verket den största delen) åtgår att driva kompressorn och att resten står till förfogande för pumpen.

För att gasturbinen skall kunna starta, måste kompressorhjulet drivas upp i så högt varvtal, att kompressorn lämnar tillräckligt med luft för att förbränningen skall komma igång. Drivningen av kompressorhjulet under startperioden kan ske för hand (vevstart) eller med elektrisk startmotor. Gasblandningen i förbränningskammaren tändes vid starten med ett tändstift, som när turbinen börjar arbeta åter sätts ur funktion.

Bränsle och bränsleekonomi.

Ett av de problem, som återstår för konstruktörerna att lösa är att få gasturbinen så ekonomisk i bränsleförbrukningen, att den har utsikt

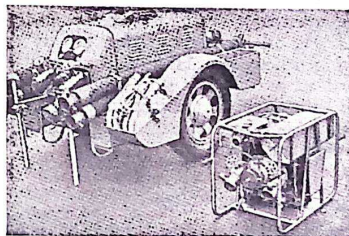

Bild 3. Jämförelse mellan en släp motorspruta och en turbinspruta med samma kapacitet.

att mera allmänt kunna konkurrera med kolvmotorn. Den termiska verkningsgraden, d. v. s. förhållandet mellan å ena sidan vad man får ut i kraft och å den andra den energi, man uppoffrar genom det tillförda bränslet, håller sig hos en bra kolvmotor vid omkring 25 proc. Detta är en siffra, som man för gasturbinernas del idag endast kan uppnå vid stora turbiner. Det förekommer på världshaven redan flera gasturbindrivna fartyg med maskinstyrkor av storleksordningen 5000 hästkrafter och till lands finnes kraftverk med gasturbiner på 35000 hästkrafter. Vid så små enheter som det är fråga om i en bil eller för drift av en brandpump (omkring eller under 100 hästkrafter)

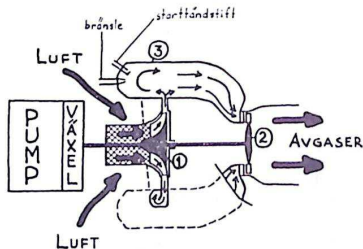

Bild 2. Principiell anordning av gasturbin i enklaste utförande.

Hjälp oss att skaffa nya prenumeranter på Brandkärstidskrift!

är den termiska verkningsgraden endast 12 å 13 proc. Bränsleförbrukningen blir dubbelt så stor som vid en kolvmotor med samma effekt. Det dåliga energiutbytet ger sig tillkänna genom avgastemperaturer med höga värden — upp emot 500° C. Man eldar med andra ord än så länge i stor utsträckning för kråkorna med dessa små turbiner. Höjning av värdet på den termiska verkningsgraden står därför idag i centrum för turbinkonstruktörernas intresse. Man saknar ännu en effektiv värmeväxlare med små yttre dimensioner, som gör det möjligt att även vid små aggregat utnyttja avgasvärmets för förvärmning av luften, innan denna pressas in i förbränningskammaren. Den höga bränsleförbrukningen (som vid minskad belastning f. ö. ökar i högre grad än hos en kolvmotor) bör enligt min mening inte avskräcka brandväsendets ansvariga att tidigt intränga sig för turbinmotorer. Problemer kring bränsleförsörjningen vid långtidspumpning på avlägsen plats bör ändock kunna lösas. Nyttjandegraden är för en sådan maskin glädjande nog så låg att bränslekostnaden blir av ringa eller ingen betydelse. Hårtill kommer att man vid val av bränsle har stor frihet. En amerikansk tillverkare av turbinmotorer uppger, att de kunna köras med bensin, fotogen, dieselolja eller petroleumgas.

Några egenskaper.

Den låga vikten måste med hänsyn till brandväsendets krav på fältmässighet anses värdefull. Förhållandet mellan vikt och angivna effekt är en av gasturbinens största fördelar. Detta förhållande är omkring ett kilogram per hästkraft, d. v. s. ungefär en tredjedel i jämförelse med en motsvarande kolvmotor. Antalet rörliga delar i en gasturbin är litet och uppgår enligt uppgift till mindre än en femtedel av antalet i en kolvmotor.

Enligt ur flera källor hämtade samstämmiga uppgifter är ett gasturbinaggregat för sin start och drift synnerligen oberoende av den rådande yttertemperaturen. Ett med elstart utrustat amerikanskt aggregat avsett för drift av en brandpump uppger ge maximal effekt efter 10 sekunder även om yttertemperaturen är så låg som —54° C. En egenskap, som ju onekligen bör verka tilltalande på eldsläckare i Nordan-

land! Något kylsystem finnes icke. Stundom ky-les dock smörjolan genom att den cirkulerar genom luftoljekylare.

Enligt de uppgifter, som stått författaren till buds, sker evakueringen vid turbinmotorerna med tillhjälp av ejektor matad med luft, som för ändamålet uttages efter kompressorn.

En gasturbin i drift avger ett karaktäristiskt visslande ljud, som till största delen härrör från luftens strömning i luftintaget till kompressorn. Eftersom turbinen till skillnad från kolvmotorn saknar svärbalanserade fram- och återgående delar, äro vibrationerna under gång inga eller mycket små.

Vad beträffar priset på dessa turbinmotorer har härom inga uppgifter stått att få. Litteraturen på området uppger, att framställningskostnaden är stor, vilket i icke ringa grad torde sammanhänga med avsaknaden på marknaden av prisbilliga värmebeständiga ställegeringar.

Några data.

Gasturbinrivna bärbara sprutor (turbinmotorer) introducerades på världsmarknaden förra året av såväl amerikanska som engelska tillverkare. Även om det synes som om tillhörande pumpar icke helt uppfyller gällande svenska normer på vattenavgivningsförmåga, böra följande data vara av intresse.

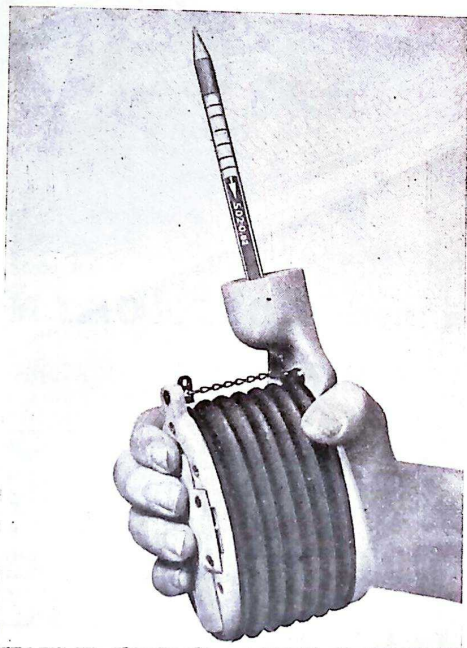
	Amerikansk konstruktion	Brittisk konstruktion
Pumpkapacitet	1900 l/min vid 7 kg/cm ² och 4,8 m sughöjd	2300 l/min vid 7 kg/cm ² och 3 m sughöjd
Vikt av turb. + pump	80 kg	c:a 100 kg
Effekt	45 hkr	60 hkr
Turbinvarvtal	40.000 v/min	46.000 v/min
Pumpvarvtal	4.500 v/min	4.500 v/min
Bränsleförbrukning	47 kg/tim	50 l/tim
Dimensioner	810x720x750 m/m	850x520x645 m/m

Uppenbarligen stå vi här inför en ny motor-konstruktion, som inte minst för eldsläckningsväsendet bör bli epokbildande. Av största intresse är ju den låga vikten och det ringa utrymmesbehovet. Man får hoppas, att det inte dröjer för länge, innan dessa de sista årens framsteg på motorområdet kunna utnyttjas inom eldsläckningsväsendet.

Prenumerera på Brandkärstidskrift för varje man i kåren!

Dräger gasspårningsapparat

för undersökning av gaser i luften

Användningsområden:

1. för att övervaka att i arbets- och lagerutrymmen ej förekommer hälsofarliga gaser;
2. för att söka rätt på läckage på gasledningar och -behållare;
3. för att fastställa gasförluster i driften, t. ex. i återvinningsanläggningar;
4. för att identifiera obekanta gasformiga föroreningar i luften.

Provrör för följande gaser finnas:

Alkohol
Ammoniak
Bensol (2 typer)
Cyanväte (2 typer)
Klor
Koloxid
Kolväten
Nitrösa gaser
Kvicksilverånga
Fosgen
Svaveldioxid
Kolsvavla (2 typer)
Svavelväte
Trikloretylén
Vattenånga.

Ytterligare provrör för andra gaser förberedes.

En behändig apparat för snabba och tillförlitliga prover.

Levereras komplett i fodral av plåt med 20 st provrör för någon av ovanstående gaser.

Begär offert och närmare upplysningar!

BICAPA
STOCKHOLM

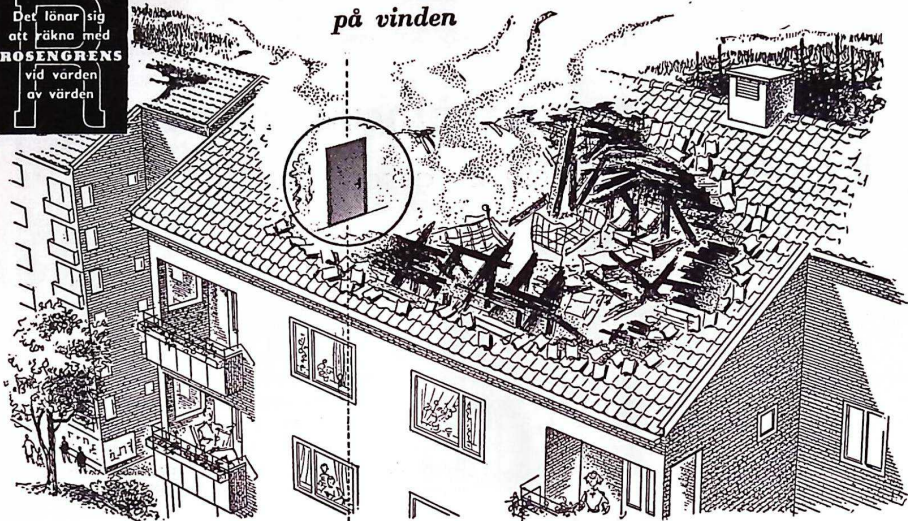
BIRGER CARLSON & Co AB

Kaptensgatan 6
STOCKHOLM Ö

Telefon (växel): lokalsamtal 67 91 30
rikssamtal 62 49 56, 62 49 92

Branden stannade på vinden

Det lönar sig att räkna med **ROSENGRENS** vid värden av värden

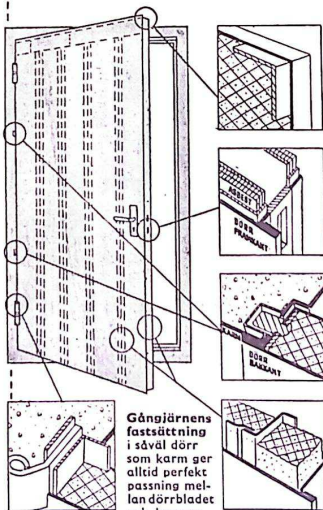

Det lönar sig att räkna med **ROSENGRENS** vid värden av värden

Vinds- och källarbränder förorsakar ofta storförödelse. Ni som i dag bygger eller planerar att bygga, bör — så långt det är möjligt — redan från början försäkra Er mot denna förödelse. Genom att utrusta fastigheten med Rosengrens branddörrar typ RD får Ni den bästa garantien för att elden begränsas om olyckan är framme.

Rosengrens RD-dörr isoleras med fast gjuten massa s.k. "kassaskåpsisolering". Detta gjutförfarande garanterar isoleringsjämnheten över hela dörren. Massans styvhet och höga isoleringseffekt bidrar dessutom till att RD-dörren kan göras tunnare och smidigare än andra branddörrar.

RD-dörren är också stabil och oföränderlig. Kraftigt, specialriktad karm av 2 mm stålplåt jämte perfekt dörrinpassning gör att Ni ej behöver räkna med fördrande riktningsmoment vid installationen. RD-dörrens gångjärn har sättshärdade slitringar, som gör att den svänger tyst och lätt. Den fyller därmed också sin uppgift som lätthanterlig gångdörr.

Hörn-förstärkning
jalla fyrhörnen ger extra stadga och täthet åt dörren.

Låslådan
— som ligger helt inbäddad i asbest — är tät och passar till alla standardlås.

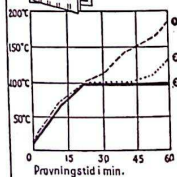
Fasta bakre-lärlar
säkrar dörren i karmen även om gångjärnen deformeras vid brand eller inbrottsförsök.

Fast gjuten massa
s.k. "kassaskåps-isolering" ger isoleringsjämnheten och extra styvhet åt dörr-bladet.

Före hopsättningen grundmålas varje detalj ut- och invändigt för att skyddas mot rostbildning.

Vill Ni veta mer om RD-dörren, ring eller skriv efter utförligare upplysning.

Provningsdiagram för branddörr typ RD

1. Vill låslådan, som utgör ca 2 % av den totala dörrytan.
2. Vill en av stagprofilerna.
3. På en punkt mellan dörr-plåtarna enbart utgöres av isoleringsmassa.

BRANDHÄRDIK KLASS B1
BRANDHÄRDIK KLASS B2
BRANDHÄRDIK KLASS B3
BRANDHÄRDIK KLASS B4
BRANDHÄRDIK KLASS B5
BRANDHÄRDIK KLASS B6
BRANDHÄRDIK KLASS B7
BRANDHÄRDIK KLASS B8
BRANDHÄRDIK KLASS B9
BRANDHÄRDIK KLASS B10
BRANDHÄRDIK KLASS B11
BRANDHÄRDIK KLASS B12
BRANDHÄRDIK KLASS B13
BRANDHÄRDIK KLASS B14
BRANDHÄRDIK KLASS B15
BRANDHÄRDIK KLASS B16
BRANDHÄRDIK KLASS B17
BRANDHÄRDIK KLASS B18
BRANDHÄRDIK KLASS B19
BRANDHÄRDIK KLASS B20
BRANDHÄRDIK KLASS B21
BRANDHÄRDIK KLASS B22
BRANDHÄRDIK KLASS B23
BRANDHÄRDIK KLASS B24
BRANDHÄRDIK KLASS B25
BRANDHÄRDIK KLASS B26
BRANDHÄRDIK KLASS B27
BRANDHÄRDIK KLASS B28
BRANDHÄRDIK KLASS B29
BRANDHÄRDIK KLASS B30
BRANDHÄRDIK KLASS B31
BRANDHÄRDIK KLASS B32
BRANDHÄRDIK KLASS B33
BRANDHÄRDIK KLASS B34
BRANDHÄRDIK KLASS B35
BRANDHÄRDIK KLASS B36
BRANDHÄRDIK KLASS B37
BRANDHÄRDIK KLASS B38
BRANDHÄRDIK KLASS B39
BRANDHÄRDIK KLASS B40
BRANDHÄRDIK KLASS B41
BRANDHÄRDIK KLASS B42
BRANDHÄRDIK KLASS B43
BRANDHÄRDIK KLASS B44
BRANDHÄRDIK KLASS B45
BRANDHÄRDIK KLASS B46
BRANDHÄRDIK KLASS B47
BRANDHÄRDIK KLASS B48
BRANDHÄRDIK KLASS B49
BRANDHÄRDIK KLASS B50
BRANDHÄRDIK KLASS B51
BRANDHÄRDIK KLASS B52
BRANDHÄRDIK KLASS B53
BRANDHÄRDIK KLASS B54
BRANDHÄRDIK KLASS B55
BRANDHÄRDIK KLASS B56
BRANDHÄRDIK KLASS B57
BRANDHÄRDIK KLASS B58
BRANDHÄRDIK KLASS B59
BRANDHÄRDIK KLASS B60
BRANDHÄRDIK KLASS B61
BRANDHÄRDIK KLASS B62
BRANDHÄRDIK KLASS B63
BRANDHÄRDIK KLASS B64
BRANDHÄRDIK KLASS B65
BRANDHÄRDIK KLASS B66
BRANDHÄRDIK KLASS B67
BRANDHÄRDIK KLASS B68
BRANDHÄRDIK KLASS B69
BRANDHÄRDIK KLASS B70
BRANDHÄRDIK KLASS B71
BRANDHÄRDIK KLASS B72
BRANDHÄRDIK KLASS B73
BRANDHÄRDIK KLASS B74
BRANDHÄRDIK KLASS B75
BRANDHÄRDIK KLASS B76
BRANDHÄRDIK KLASS B77
BRANDHÄRDIK KLASS B78
BRANDHÄRDIK KLASS B79
BRANDHÄRDIK KLASS B80
BRANDHÄRDIK KLASS B81
BRANDHÄRDIK KLASS B82
BRANDHÄRDIK KLASS B83
BRANDHÄRDIK KLASS B84
BRANDHÄRDIK KLASS B85
BRANDHÄRDIK KLASS B86
BRANDHÄRDIK KLASS B87
BRANDHÄRDIK KLASS B88
BRANDHÄRDIK KLASS B89
BRANDHÄRDIK KLASS B90
BRANDHÄRDIK KLASS B91
BRANDHÄRDIK KLASS B92
BRANDHÄRDIK KLASS B93
BRANDHÄRDIK KLASS B94
BRANDHÄRDIK KLASS B95
BRANDHÄRDIK KLASS B96
BRANDHÄRDIK KLASS B97
BRANDHÄRDIK KLASS B98
BRANDHÄRDIK KLASS B99
BRANDHÄRDIK KLASS B100

ROSENGRENS ger mervärden för värden av värden

E A ROSENGRENS AKTIEBOLAG

GÖTEBORG - STOCKHOLM - MALMÖ - NORRKÖPING

Industribrandförsvaret

Industribrandkårerne väl värda utbyggnad och större intresse.

Av brandmästare Erik Lundin.

De primära brandriskerna i ett samhälle är väl kända av brandskyddets män. Speciellt kåk-bebyggelse, industrier och allmänna anstalter av olika slag är objekt, som här avses. En del av dessa risker, de speciella föremålen för skyddsåtgärder från samhällets sida, bör i vidgad utsträckning skyddas genom ökad omsorg från företagsledningarna. Framför allt gäller detta industriella verk och inrättningar, där stora kapital investerats i byggnader och maskiner, råvaror och färdiglagar.

Är det inte så, att för många av dessa industrier har ej brandskyddet den förstarangsgrad, som det helt naturligt borde ha? Orsakerna kanske kan vara flera. Har inte många industrimän den uppfattningen, att den släckande uppgiften helt är en kommunal angelägenhet? Har man i regel den rätta kontakten med brandskyddets förespråkare, så impulser och initiativ får praktisk tillämpning för ökat skydd? Det dagliga jåktet vid en industri, sysselsättning med speciella arbetsuppgifter berörande produktionen m. m., är helt naturligt för dessa män så tidskrävande, att det *kan* hända, att vissa speciella omsorger för ökad brandsäkerhet kommer i efterhand eller ej medhinnas. Men utan tvekan skulle stora summor beträffande den samlade nationalförmögenheten sparas, om industrins män ägnade brandskyddsfrågorna en skärpt uppmärksamhet. Och vilka är bättre skickade för detta än dessa tekniska experter, som var och en på sin plats känner till produktionen och sammanhängande spörsmål in i minsta detalj. Det är just här, på platsen, som initiativ för skyddsåtgärder av olika slag skall tas. Vad som härvid lägges ned i kapital för ökat skydd, är väl användna pengar. Vid våra större industrier finnes brandskyddskommittéer där såväl ledare som anställda i övrigt kan träffas för behandling av åsyftade spörsmål. Dessa kommittéer bör göras än mer aktiva. Vad där behandlas bör omsättas i praktisk handling. Vad som i stort händer på brandskyddets område, bör dryftas i speciella lokalsammanslut-

ningar för ledande män inom industribrandskyddet. Här skall tas upp några frågor, som måste anses ha stor betydelse; och i varje fall kan diskuteras och medverka till att göra denna sak aktuell.

Byggnadssätt och arten av produktionen.

Det är alldeles klart, att en industris byggnadsbestånd i hög grad inverkar på vidtagna brandskyddsåtgärder, framför allt beträffande framdragnig av inomhusbrandposter och placering av släckningsmateriel. En byggnads solida utförande får dock ej leda till en sådan utveckling, att ett eventuellt ingripande genom på arbetsplatsen verksamma arbetare äventyras genom brist på eldsläckningsmateriel. Arten av produktionen är också en faktor av mycket stor betydelse, då ståndpunkt måste tas i ärenden berörande dessa frågor. Under de senaste åren skönjer man på sina håll en uppmjukning av kraven på inomhusbrandposter när en fabriksbyggnad uppföres av brandsäkert material. Här föreligger en förenkling av begreppen, som bör uppmärksammas och diskuteras. Byggnadskonstruktion och byggnadssätt *kan* ha en avgörande betydelse för en brands utveckling och spridning, men företags art av produktion måste i större utsträckning beaktas. I en av betong eller tegel byggd fabrik, där låt oss säga produktionen består av cementtrör, är eldrisken i stort obefintlig. Låt oss antaga att i denna byggnad inflyttar en möbelindustri, textil- eller färgindustri. Genast föreligger då risk för vad som kan hända *inom* fabriken. Frågor som sammanhänger med dessa spörsmål bör ägnas stor uppmärksamhet.

Sektionering bör planeras vid nybyggnader, framför allt där brandfarlig produktion avses. Även om allmänna bestämmelser i detta avseende ger vägledning, kan arten av produktionen ge anledning till ökat skydd. Stora sammanbyggda fabrikslokaler, som tyvärr är så vanliga, med öppna förbindelser mellan pe-

larrader, omöjliggör i vissa fall begränsning av elden och bidrar till dess spridning. Förbättringar av byggnadskonstruktioner i fabrik, som är i drift, kan stöta på stora svårigheter men vissa detaljer bör bli föremål för uppmärksamhet för att förebygga brands spridning, bl. a. takbeklädnad, lanterniner, fläkthanordningar och evakueringsanordningar och dess genombrytning genom murar, elledningingar med motorer och belysning, branddörrar, fönster och håltagningar i brandmurar. Samma gäller avsnitt inom fabriker, som direkt är brandfarliga, exempelvis där eldfarliga oljor i en eller annan form förekommer eller bearbetas. På områden, där bestämmelser finnes utarbetade av myndighet, skall de efterföljas. Sprutlackering, elkokapparater, färgförråd, kemisk avdelning inom företaget etc. kan nämnas som exempel, där uppmärksamheten bör skärpas. Svetsverk och deras uppställning under och efter arbete, ångrör och deras framdragningsrökgångar, nödvändiga gnistskydd i anslutning till smedjor, limhållare i anslutning till snickerilokaler och möbelindustrier, lagerhållning, se där några frågor bland många, som bör bli föremål för speciell uppmärksamhet. Finnes trasselsamlare med självstängande lock överallt där de behövs? Finnes brandfilter för släckande av eld i kläderna? Känner personalen, som sysslar med torkande oljor, linoljans benägenhet för självantändning? Avsyrar svetsaren sitt område, där svetsning skett under dagen, efter avslutad svetsning? Har varje svetsaggregat sin asbetshandske? Sätter svetsaren sina tuber på anvisad plats vid utgångsdörr efter arbetstidens slut? Känner svetsaren till risken för bakslag vid tändning? Vet han hur man bör handla om detta inträffar? Sker smörjning och avdampning av elmotorer regelbundet? Så kan man plocka i en del av de frågor, som ständigt är aktuella vid en industri. Teknisk kunskap och intym kannedom om produktionen gör, att om det finnes ett verkligt levande intresse för en höjning av brandskyddet inom den svenska industrin, så kan genom aktivare medverkan från företagen själva, avsevärda förbättringar åstadkommas. Helt naturligt skall här brandbefålet liksom det ledande försäkringsbolaget konsulteras, framför allt i spörsmål av större räckvidd.

Företagens släckningsberedskap.

Vid företagen finnes en mängd olika släckningsredskap, bl. a. kemiska apparater av olika typer, avsedda för skilda verksamhetsområden. En ganska självklar sak är, att så gott som varje vid ett företag anställd borde kunna använda en sådan apparat samt i huvudsak känna det speciella område för vilket den är avsedd. Tyvärr är det ofta nog inte så. Detta skulle dock kunna avhjälpas med några timmars instruktion av fackman, exempelvis genom brandbefäl från ortens brandkår. Härvid bör beaktas, att möjlighet föreligger att instruera 200—300 personer på en gång i en föreläsningssal eller exempelvis på fabriksområdet en vacker sommardag. Grupper om 20—30 personer blir vid dessa instruktioner både tidsödande och onödigt kostnadskrävande. Det bör i detta sammanhang understrykas, att företagets skydd mot eld är ej blott ett företagärintresse, utan lika mycket ett intresse för de vid företaget anställda.

En viktig detalj är eldsläckningsapparaternas fördelning och uppställning. Placera en pulversläckare i en snickarverkstad, en kemisk vattensläckare i ett oljerum, en pyttsspruta i ett transformatorrum, så framgår klart vad som här avses. Lika viktigt som det är att kunna använda en kemisk eldsläckningsapparat är att veta släckarens speciella användningsområden. Den placering som här gjorts, är, som den initierade helt naturligt märkt, felaktig, för att åskådliggöra hur viktigt det är att placera släckarna på rätt plats inom företaget.

Vid industriövningar bör personalen instrueras, att vid eldsvådstillbud från närgränsande lokaler föra fram så många eldsläckare som möjligt av den typ som erfordras, för att läget om möjligt skall kunna bemästras. En apparat kan vara otillräcklig, men med flera apparater kanske släckningen lyckas. *Vid en industri avsläktes medelst denna metod en femton meter lång textilmaskin med fibermaterial.* Utan tvakan förhindrades en storbrand genom rådigt ingripande på denna plats.

Slangar som apteras med strålrör vid inomhusbrandposter bör bli föremål för kontinuerlig syn. Rätt ofta förekommer att genom otäthet vid ventilanslutningen slangen närmast strålröret möglar. Misstänker industriledaren eller märker denne, att slangen ej är full-

Varje brandstyrelseledamot sitt eget exemplar av Brandkärstidskrift!

god, bör den sändas till brandkåren för provtryckning. Brandpostarmatur som förvaras i skåp på industrigårdarna bör bli föremål för kontroll på bestämda tider. Armatur som använts vintertid skall noga torkas, innan den uppställs, på grund av frysningsrisken på dessa platser. Dessa skåp bör ventileras för ökad livslängd på slangen, som helt naturligt då och då måste kontrolleras. Lämpligaste platsen för placering av dessa materielskåp torde vara invid brandposter på industriområdet — om placeringen sker utomhus.

Stigarledningar, riktigt dimensionerade, där vid eldsvåda svårighet föreligger att placera slang för skydd och angrepp, exempelvis över tak, försedda med normalkopplingsanslutningar, kan vara till mycket stor hjälp. I anslutning till deras uttag på taken bör skåp uppställas med slang och strålrör. En stigarledning kan jämföras med en i god tid utlagd slangledning. Övningar som hålles inom industrien bör givetvis också vid tillfälle beröra dessa stigarledningar.

Automatisk brandalarm är en säkerhet för larmgivning vid elds uppkomst, som måste skattas högt. Men det är viktigt att industribrandkårens personal kan verkställa avläsningar på centralapparaten och tyda plankartan med sektionshänvisningar över anläggningen. Den automatiska brandalarmen registrerar brandplatsen, men släckningen skall verkställas av brandpersonal.

Inom speciella risker finnes sprinkleranordningar med eller utan automatisk utlösning, kolsyrebatterier, speciella skumagregat. Industribrandkårens personal bör vara underrättad om dessa anordningar, samt vara instruerad om hur de fungerar.

Övningar med industribrandkårer.

Många industrier har organiserat egna industribrandkårer. De kostnader som genom dessa läggs ned på företaget är väl använda pengar. Dels finnes ständigt personal som är intresserad av brandskyddsfrågor, dels skapas en mera allmän trygghet. Brandmateriel som anskaffas blir föremål för användning och är ständigt i brukbart skick. Vissa brister i utrustningen rättas efter hand till. Förtrogenhet med materielns placering och med vissa speciella risker inom företaget erhålles, brandposternas

läge och färdighållning följer automatiskt med övningarna. Slangarna ligger ej i åratat utan att provas, man vet bestämt att vattnet verkligen passerar genom slangen. Avläsning blir övad på automatisk brandalarm och sektionshänvisningarna kan tydas på rätt sätt.

En grundläggande regel för dessa industribrandkårer — jag tänker närmast på då driften är igång och folk finns i fabriken — bör vara, att de vid eldsvåda omedelbart ingriper med den materiel som närmast finnes till hands och som för övrigt finnes inom fabriken. Under alla förhållanden skall givetvis ortens brandkår omedelbart alarmeras.

Då slangledning skall utläggas, bör ledaren omedelbart tillse, att *en* slang i första hand färdigställs mot objektet med omedelbart pådrag av vatten. När denna ledning tryggats eller utbyggnaden av densamma är ett faktum, skall ytterligare slangledningar utdragas. Detta måste övas, ty förutsättningen att en släckning skall komma igång, är i första hand att vatten pådrages så snart som möjligt. Denna slangledning kanske kan slå ned elden; den utgör i alla händelser en sporre för släckningsmanskapet att arbetet verkligen kommit igång. Detta inger säkerhet. I regel kommer också de övriga ledningarna nu omedelbart. Från en ledning sker så en ökning av antalet ledningar för nedkämpning och begränsning av elden. Motsatsen till denna metod kan beskrivas så, att ett fåtal brandmän får order om tre ledningar, vilka dels genom personalbrist, dels genom materielbrist ej kan utbyggas för släckning.

Slangledningarna skall dragas direkt mot målet — gärna genom hallar och gångar — genast vägen mot branden. De vid en industri anställda känner dessa vägar bättre än yrkesbrandmännen. Grenledning skall alltid förberedas med inläggning av grenrör vid slang från utomhusbrandpost. Slangen skall helst ligga i lådor i skåp eller på transportkärror, på bestämda platser, där även slangarmaturen bör förvaras. Speciellt om området är stort, kan en transportabel kärra göra stor nytta. I dessa skåp eller på dessa kärror bör förutom slang och slangarmatur finnas slangbindor, slanghållare, nifelampor, kofot, spett och lina. Längden av slang på varje plats bestäms med hänsyn till beräknat släckningsobjekt. Slangkärror med rullar för utläggning av längre ledningar bör också finnas. En lösning är ock-

så att på sådan kärra lägga slangen i veck i låda, varefter slangen löper ut vid körning längs transportvägen. Vid större industrier, där byggnaderna ligga spridda, är jeepen ett utmärkt fordon för brandändamål.

I samband med vad här sagts bör framhållas, att vid industribrandkårer, där motorsprutor finnas, antingen de är stationära eller bogserbara, skall personal alltid finnas för deras skötsel och körning. Är sprutorna bogserbara, skall de omedelbart vid eldsvåda uppställas vid fabriken vattentag oavsett orientering om läget. Behöver inte sprutan användas, ja, så mycket bättre, men den skall finnas på sin uppställningsplats för snabb användning. En spruta är det i regel en del pyssel med, och genom att förfara på detta sätt vinnes tid, som kan vara av avgörande betydelse. Vid en industri, där personalen i regel arbetar på olika avsnitt av produktionen, är det en fördel att i förväg bestämma att i händelse av larm *skall* sprutorna uppställas på förut utsedd plats utan speciell order. Då behöver ej heller ledaren ha bekymmer för denna detalj.

Med hänsyn till de riktlinjer, som här uppdragits, bör alltså övningarna läggas på så sätt, att allsidig kännedom om företaget och brandutrustningen erhålles. Ett försök att i några få punkter sammanfatta ett övningsprogram skall här nedan göras:

I. Vid mindre industri, som saknar egen industribrandkår:

1) Åtminstone en gång om året samlas personalen exempelvis på backslutning vid företaget en sommar dag, varvid bl. a. kem. apparater och deras användning genomgås. I anslutning härtill meddelas vidare föreskrifter för användning av övrig eldsläckningsmateriel och meddelas upplysningar för ökad brandtrygghet. Materielen kontrolleras minst två gånger om året.

2) Brandskyddskommitté utses om ej detta tidigt skett.

II. Vid industri, som organiserat egen industribrandkår:

Planerna för industribrandkåren revideras 2 ggr

om året. Telefonkedja organiseras för biträde vid släckning, då ej arbete sker inom företaget. Utrustningsdetaljerna överses en gång om året. Eldsläckningsmaterielen kontrolleras av särskilt utsedd person bland de anställda. Brandskyddskommitté utses.

- a) Övn.: Avläsning av automatisk brandalarmläggning, Orientering inom företaget beträffande byggnader och produktion. Åtgärder vid alarm. Materielkännedom. Eldsläckningsmaterielens placering.
- b) Kemiska apparater och deras användning. Praktiska försök varvid flera eldsläckare skall framföras mot samma mål. Genomgång av inomhusbrandposter och deras användning. Stegresningar, slangförankring, stegsåkring.
- c) Slangledningar i olika lägen från brandposter. Vid övning skall understrykas, att alltid första ledningen skall gå från inomhusbrandpost eller utomhusbrandpost. Slangledningar anslutna till eventuella stigarledningar. Slangledningar över fasta stegar. Slangförankringar. Övningarna bör börja med s. k. torrövningar, stegras därefter med vattenpådrag.
- d) Slangledning från motorspruta, motorsprutinstruktion. Motorsprutan uppställs under övningar på de platser, som avses användas vid eldsvåda. (Vattentag, eventuellt i anslutning till brandpost för tryckökning.) Vattenpådrag vid alla övningar med motorsprutan.
- e) Slangledningar från brandposter och motorspruta. Slangledningar över stegar, torrövningar.
- f) Orientering om uppträdande på brandplats. Rökskyddsinstruktion, övning med befintlig rökskyddsutrustning.
- g) Övning i speciella risker med den materiel, som där avses skall komma till användning. Allmän instruktion om brandtryggande åtgärder inom företaget.
- h) Instruktion beträffande industribrandkårens aktiva medverkan för skärpt uppmärksamhet mot brand inom företaget. (Med hänsyn till arten av produktionen.)
- i) Större förutsättningsövning med inspektion.

Insänd omedelbart prenumerationsbeställning på Brandkärstidskrift!

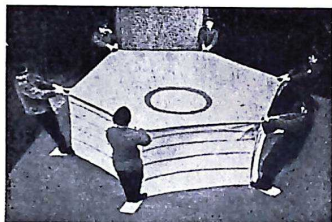
NYHETER från BRISSMANS

Modernisera de gamla grenrören med Brissmans nya mellandel. Den har 2 smalslanguttag och kan även användas separat som mellandel vid skogseldsläckning m. m.

Lock för brandposter av korrosionsbeständig lättmetall, kan endast lossas med brandpostnyckel, inga stenar i brandposterna med detta lock.

Hoppsegel med luftkudde, hålles av 6 man, vikt 46 kg., mjukt nedslag, största säkerhet, tager liten plats på bilen.

Uppfällbar asbestskärm, ett utmärkt skydd mot strålvärmen, stänger ej in värmen och hindrar ej luftväxlingen. Patentsökt.

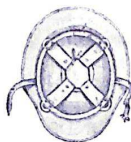
Slangkorg av galv. stål, för 50 m. 63 eller 76 mm. linneslang, 50 m. inv. gummerad smalslang samt för 50 eller 100 m. smalslang av linne.

Fognozlj dimmunstycke för vattenkanon, kapacitet 900—1800 minutliter.

Ställbar hjälminredning av kraftigt läder, ställbar 4 cm., kan även insättas i stålhelmar. Patentsökt.

Brissmans Brandredskap

HALMSTAD

Tel. 33 33

TEMPEX ELDSKYDDSKLÄDER ha imponerat på expertisen!

Vid realistiska prov i Stockholm (Bromma den 17 maj), Helsingfors och Köpenhamn har **TEMPEXMATERIALET** enastående egenskaper utsatts för svåra prov.

TEMPEXskyddade brandmän passera genom eldrida.

OBS! Vid detta prov deltog på eget initiativ en brandman, som tidigare ej vare sig sett eller provat TEMPEX-dräkten.

TEMPEXUTRUSTNINGARNA

äro lätta och smidiga — vikt å brandmannautrustning c:a 4 kg —
reflektera värmestrålarna c:a 95 %
isolera mot mycket höga yttertemperaturer, så att temperaturen under TEMPEX-
dräkten endast är 38—40° C
äro hållbara och okänsliga för vatten, skum etc.
finnas i praktiska modeller för brandkårer och industrier.

TEMPEXKLÄDERNA äro det skydd som varje brandkår behöver!

Tänk på livräddning, strålningshetta etc.!

Rådfråga oss redan i dag om ett för Eder personal lämpligt TEMPEXSKYDD.

Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX original skyddskläder:

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM

Tel. 20 78 22

-23 -24 -25

GÖTEBORG

Tel. 11 70 74

MALMÖ

Tel. 97 59 42

SUNDSVALL

Tel. 129 89

JÖNKÖPING

Tel. 790 87

Firman grundad 1828

Strålrör

Ett diskussionsinlägg.

Det är glädjande, att det äntligen ser ut som om handlingen börjar göra sitt inträde i allt resonemanget om slang, strålrör och motor-sprutor. Det är väl främst bristen på pengar, som hållit igen tidigare. Eftersom den saken genom olika donationer nu synes vara avhjälpt, kan vi tydligen våga hoppas på ganska snabba resultat. Det har talats om 4—5 år och går det så fort har vi all anledning att vara tacksamma.

Vår nye riksbrandinspektör Ingvar Ström-dahl lägger i nr 10/1954 av Brandkärstidskrift fram ett diskussionsprogram i fråga om strålrör. Det mesta i detta program kan man väl utan vidare vara med om att söka pröva, men en del kanske kan behöva diskuteras ytterligare, t. ex. kapaciteter och utföringsformer beträffande en del strålrör.

I en sammanfattning i artikelns början slår författaren fast en del "sanningar". Den 10:e av dessa vill jag dock opponera mig emot. Den lyder i utdrag: "För släckning av vissa objekt är den spridda strålen med liten konvinkel till följd av sin blästerverkan direkt olämplig". Man kan av uttalandet lätt få det intrycket att konvinkeln är avgörande för strålens blästerverkan. Det är snarare strålens utgångshastighet och kapacitet, som faller utslaget. Tyvärr saknar vi i vår nomenklatur beträffande spridda strålar motsvarighet till amerikanarnas "high velocity" resp. "low velocity". D. v. s. spridd stråle med hög resp. låg utgångshastighet. I en del fall är en "high velocity"-stråle olämplig just på grund av sin stora blästerverkan. Mest utpräglad i detta hänseende är ju högtrycksstrålröret, som dessutom har ett ur hanterlighets-synpunkt otrevligt stort reaktionstryck.

Man får inte heller glömma, att även "low velocity"-strålen många gånger är ett olämpligt vapen, t. ex. vid släckning av "vanlig" inomhusbrand. Denna stråltyp är fortfarande förhärskande vid de inom landet sålda strålrören för spridd stråle. Och detta torde vara en av de främsta anledningarna till att den spridda strålen ännu icke fått den användning man skulle önska.

Frågan om vilka olika storlekar på strålrör och munstycken, som skall väljas, kan naturligtvis stötas och blötas i det oändliga. Det vä-

sentliga för närvarande är att få fram ett förslag, som kan ligga till grund för försök, som så småningom kan resultera i utarbetande av normer. Det strömdahlska förslaget kan därför som *arbetsunderlag* accepteras utan vidare. Men eftersom författaren själv inbjuder till diskussion kan det kanske i alla fall finnas anledning att på detta tidigare stadium föra fram en del avvikande synpunkter.

Förslagets strålrör typ II och III är båda avsedda att användas till smalslang. Använd-

Bild 1 (överst). Det grova strålröret, typ V, bör vara utrustat med klokoppling, så att övergång från grovtill smalslang kan ske utan omgång.

Bild 2 (underst). Klokopplingen på normalstrålröret medger även inkoppling av ett enkelt grenrör för smalslang.

ningsområdena för dessa strålrör är mycket närliggande, även om det vid en första genomläsning av förslaget icke ser så ut. Är det då riktigt välbetänt att göra en differentiering både ifråga om munstycksstorlekar och manövrering? Kan man jämka ihop kraven här, så gör man en välbehaglig gärning och tar ett stort steg framåt mot enhetlig, lättskött materiel.

I detta sammanhang vill jag även ifrågasätta, om den fjäderbelastade snabbventilen verkligen har någon betydelse ur *vattenbesparingssynpunkt*. I varje fall torde betydelsen vara för ringa för att väga upp de nackdelar ifråga om komplicerad konstruktion och till följd

därav höga pris, som typen ifråga för med sig. I varje fall har de förväntningar, som en gång ställdes på de s. k. pistolmunstyckena, icke infriats. Samma ventil kommer till användning där.

Ett enhetligt smalslangstrålrör bör utföras med kikkran, som möjligen kan erhålla något bättre konstruktion än den nu vanliga. Som material väljes lättmetall. Munstycksstorlekarna föreslås till resp. 7, 7, 10 och 14 mm. Den första trappan på munstycket avses då för spridd stråle med hög utgångshastighet och liten konvinkel samt med en kapacitet motsvarande 7 mm slutna stråle. På strålröret bör dessutom helst vara fastsatt ytterligare ett munstycke för spridd stråle av samma typ som den förra men med en kapacitet motsvarande 14 mm slutna stråle. Skall släckning med spridd stråle vinna allmän spridning måste nämligen munstyckena vara lättillgängliga, d. v. s. de måste kunna göras så billiga att varje strålrör kan utrustas med dem.

Om smalslangstrålrörets största diameter är 14 mm finnes det knappast anledning att låta det "stora" strålröret, typ V, börja redan med 10 mm. Det bör räckas med att börja på 14 mm och hellre inskränka antalet trappor till 2, nämligen 14 och 18 (eller 15 och 20) mm. I gengäld bör detta strålrör utformas, så att anslutning av smalslang lätt kan göras. Ett välbekant exempel på hur detta kan lösas visas på bild 1 och 2. En enkel övergång från grov- till smalslang, som har fördelen att alltid vara till hands, är av stort värde och torde ha betydligt större betydelse ur vattenbesparingssynpunkt än vad den fjäderbelastade snabbventilen har.

Vill man ha en lång, "bärande" stråle blir man tvungen att sätta avstängningen i rätt ände på strålröret. De modernare tyska strålrören av lättmetall torde kunna tjäna som förebild.

Vattenkanoner slutligen finns för närvarande i flera utföringsformer. Vid en normering bör man söka få fram en enkel, lätttransportabel konstruktion. Är det möjligt att med hjälp av ett standardgrenrör och en lämplig strålrörshållare få fram en lätthanterlig vattenkanon, så bör man nog söka gå den vägen. Med tanke på alla de motorsprutor med kapacitet på c:a 1000 l/min, som finns, så kan det kanske vara försvarligt att räkna med så litet första munstycke som 22 mm. Däremot önskar man nog för de större industririskerna, där man många gånger har tillgång till betydligt större pum-

par, ett kraftigare munstycke, förslagsvis 34—35 mm.

Som huvudregel för all materiel, som skall användas vid katastroftillfällen — och dit måste vi räkna eldsvådorna — gäller att den skall vara enkel, rent av utstuderat enkel. Det låter visserligen mycket bra, när man säger, att man vill ge strålföraren ett förstklassigt vapen. Men strålröret med fjäderbelastad snabbventil, med möjlighet att snabbt och utan att ändra grepp ge ömsom slutna, ömsom spridd stråle, med möjlighet att variera den spridda strålens konvinkel o. s. v., detta vapen som är tänkt att representera elegansen och finessen i släckningsarbetet, blir med nödvändighet en mycket komplicerad konstruktion. Det kan ifrågasättas, om detta strålrör för strålföraren blir det pålitliga, i alla lägen funktionssäkra vapen, som han väntar sig. De handgrepp, som behövas för ett rätt användande av ett strålrör, skall vara så enkla, att den kan utföras rätt även i de svåraste lägen, under hård fysisk och psykisk press med en viss överdrift "intill medvetlös-
het".

Den *normerade* materielen måste anpassas efter de tusentals frivilliga, industri- och borgarbrandmän vi har och inte efter det fåtal yrkesbrandmän, som finns i våra städer. Det måste vara ett absolut krav, att den materiel, som skall användas vid katastroftillfällen, är enkel, driftsäker och billig samt kan hanteras av vem som helst utan långt driven specialutbildning och utan speciella tekniska kunskaper.

R. Brodell.

Handbok i oljeeldning för fastighetsuppvärming, av sprängämnesinspektör A. Billberg. Pris kr. 24:—.

Den av Rörledningsfirmornas Riksorganisation år 1949 utgivna handboken i oljeeldning (omnämd här i nr 12/1949) har ersatts av en genomsedd och utökad andra upplaga, som nyligen utkommit. I handboken behandlas nu även de senaste årens tekniska framsteg vid oljeeldningsanläggningar och därvid inte minst en mängd nya kontrollorgan. Likaså har kapitlet om eldstadens inmurning avsevärt utökats med anledning av gjorda rön inom inmurningstekniken. Jämväl i en hel del andra stycken har handboken överarbetats och gjorts aktuell. Handboken — som omfattar c:a 250 sidor — avslutas med några tabeller över flammkammardimensioner.

Handboken rekommenderas till brandbefäl av alla grader.

Eh.

Med

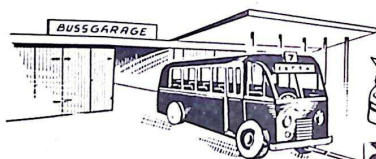
Bilstein - Bogserstång

bogsering under kontroll

Vid bogsering bör man alltid använda en fjädrande bogserstång, vilken giver en stadig men dock fjädrande förbindning mellan fordonen.

BILSTEIN bogserstång är utförd i fjädrande konstruktion och med speciellt snabbkopplingshuvud.

*allt rangera
bussar i storgarage
går lätt och säkert
med bogserstången*

Våra kunder:

Bussbolag
Spårvägar
Industrier
Brandkåren i Stockholm
Postverket i Stockholm

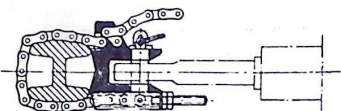
Begär offert och upplysningar

GRAHAM & SON

Stockholm K

Norr Mälärstrand 34

Tel. 50 81 80

Behöver Ni en snabb enhet?

Tänk på en tankvagn med
Tempus Frontpump

Där vattentillgången är osäker är en tankvagn med Tempus Frontpump det bästa vapnet. Inom någon minut efter ankomsten till brandplatsen har man vatten i slangarna och kan effektivt bekämpa elden.

För att utnyttja vattnet i tanken behövs ju inte en stor och dyrbar pump, varför Tempus Frontpump är idealisk för detta ändamål. Ett hundratal pumpar finns redan i bruk över hela landet. Begär referenslista, prospekt och tekniska informationer. Skriv idag.

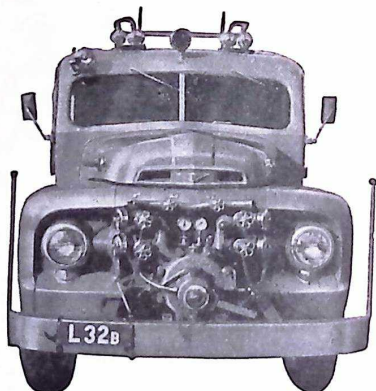

Tempus Frontpump. Kapacitet 200 lit/min vid 7-9 kg/cm² tryck.

AB SVENSKA TEMPUS
KUNGSGATAN 38 — STOCKHOLM — TEL. 111835

FRONTPUMPAR

för upp till 2600 lit/m
vid 9 kg/cm²

Med avgasevakuering,
oljekylning och synkr.
koppling till motorn.

Kort leveranstid.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag

LÅNGBRO

Tel. Kristianstad 101 74 och 101 78

Brandingenjören berättar:

Självantändning i otröskad gröda

Om brand uppstår i en ladugårds- eller logbyggnad på sådan tid, att inga vittnen finnas till eldsutbrottet, är uppgiften för brandutredaren ofta ganska hopplös. Ligger det så till, att byggnaden icke är elektrifierad eller att elektrisk antändning är utesluten, anses brandsorsaken bland allmänheten antingen såsom aldeles oförklarlig eller också som synnerligen mystisk.

För brandutredaren däremot är det ju alltid tacknämligt, att helt kunna koppla bort en tänkbar brandsorsak. Men var skall man finna lösningen till branden i en totalt ödelagd byggnad? När eventuella mekaniska anordningar etc. äro undersökta, när mordbrandsteorin är prövad och ingenting ger resultat, då kommer "luffaren" och självantändningen in i bilden. Luffaren, som reder sitt natthärbärge i en lada, finnes väl knappast längre. Men av pietetsskäl vill man ha honom med i sammanhanget. Självantändningsteorin kan man naturligtvis ha haft anledning syssla med i ett tidigare skede av utredningen, men även om ingenting framkommit, som givit belägg för självantändning, återkommer man ändå ofta till denna teori, om utredningen blivit resultatlös.

Det hör till sällsyntheterna, att man kunnat få bevis för att självantändning uppstått i inbärgad gröda. Den något förkortade vittnesberättelse, jag nedan återger, är ju i och för sig inget bevis för, att den aktuella branden beror på självantändning. Ingen anledning förefinnes dock att misstänka, att beskrivningen av händelseförloppet vid brandens utbrott skulle vara felaktig.

Förutsättningarna voro följande:

Havre mejades de första dagarna i september månad och sattes i öppen rök. Inkörnin av havren i logen ägde rum den 28 i samma månad. Spannmålen var då väl torr, men kärvarna innehöllo dock mycket grönt (kvickrot och tistel).

Den 15 oktober var all havren inkörd i logbyggnaden, och upplagd så som skissen visar. På grund av att skörden innehöll en sådan mängd ogräs, var arrendator O. orolig för, att havren skulle försämrast till tröskningen, vilken skulle äga rum under veckan 1—6 november, men som tyvärr senare blev uppskjuten.

Omkring den 25 okt. var O. första gången

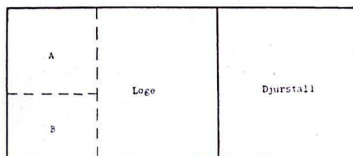
uppe och kände i bingen genom att sticka ner armen i densamma, varvid han dock inte förnam något anmärkningsvärt. Ett par dagar senare körde han ner en krakstör i bingen för att kontrollera temperaturen och fuktigheten. När krakstören efter ett dygn togs bort, var den en aning ljummen (en väl enkel temperatur- och fuktighetsmätare).

Den 29 okt. var arrendatorn uppe på bingen, men gjorde då ingen noggrann undersökning. Den 31 var han inne på logen, men kände ingen som helst röklukt eller förnam något annat misstänkt eller anmärkningsvärt.

Den 1 november hände följande:

Herr O. och sonen voro på skogsarbete c:a 5 km från gården. Fru O. och en dotter, 16 år gammal, voro hemma på gården och dottern var sysselsatt med hemtvätt. Klockan 15.35 upptäckte fru O., att det rök ur logbyggnaden. Dottern och fru O. skyndade till och upptäckte då, att det rök ur havrebingen på olika platser. Dottern klättrade upp via en stega på bingen och fru O. hämtade vatten från ladugården och langade upp till dottern, som stod på bingen. Fru O. bar på detta sätt c:a 20 hinkar, två och två åt gången, med vilka hinkar dottern vattenbegöt bingen. Den tid, som härvid förflöt kan uppskattas till c:a 10 min.

Dottern tyckte sig kunna höra knaster från bingen. Hon såg rök, men kunde icke se någon eld. Då emellertid röken tilltog, ansågo de sig icke kunna klara av det hela, varför fru O. tillsade flickan att hämta hem karlarna från skogen, under det att hon själv ringde efter brandkåren. Sedan fru O. larmat brandkåren, återvände hon till logen och hämtade ytterli-

Planskiss över den bruna byggnaden.

A = havrekärvar lagrade till 4 m:s höjd.

B = gammal råghalm till 2 m:s höjd, därovanpå havrekärvar 2 m.

BRANDEN I UPSALA I DECEMBER 1859.

Vad en samtida tidning hade att förtälja.

"Vi meddela en plansch öfver ruinerna efter den stora eldsvåda, som midnattstiden mellan den 4:de och 5:te af denna månad utbröt och ödelade största delen af det stora kvarter som benämndt Rådhuset, begränsas af torget, samt delar af Svartbäcks-, St. Pehrs-, Drottning- och östra Ägatorna. Elden, som först utbrutit, utan att man ännu vet huru, uti en gång mellan 2:ne å guldsmeden Hellmans gård belägna trähus, der några packlårar med halm och papper varit förvarade, släcktes först kl. 8 på morgonen efter stora ansträngningar af stadens befolkning och av de studerande, hvilka med vänlig hurtighet på det verksamaste bidrogo till att

Ruinerna efter branden i Upsala. Samtida träsnitt.

sätta en gräns för det farliga elementets vidare utbredande. Frampå förmiddagen utbröt en fullkomlig storm, hvaraf länsstyrelsen fann sig nödsakad att genom budkaflar inkalla allmogen från närbelägna socknar samt desutom requirera 50 soldater med nödigt befäl af Uplands regemente, för att hindra elden att ånyo utbryta — ett biträde särdeles behöfligt, när elden flera gånger under dagens lopp blossade upp ur grushögarna. Något meniskolif spilldes lyckligtvis ej, och som eldsvådan för det mesta drabbat välbergadt folk, så hafva några särskilda undsättningsåtgärder för de brandskade ännu icke varit erforderliga."

gare c:a 6 hinkar vatten och hällde på bingen, innan hon på grund av elden nödgades retirera. Enligt hennes uppfattning såg hon då glöd och eld på flera ställen i bingen. C:a 5 min. hade då förflutit efter det brandkåren kallades.

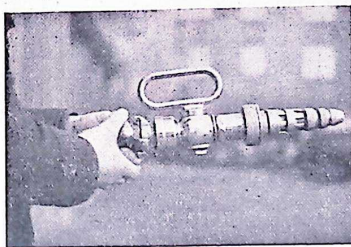
När brandkåren anlände var byggnaden visserligen övertänd, men tack vare, att detta skett helt nyligen, kunde elden släckas så att det med visshet kunde konstateras, att elden icke utbrutit i djurstallet utan i logbyggnaden.

Strålrör modell Kajsa Varg

Ett förslag.

Härmed ett förslag till smalslangstrålrör, som ger 5, 7, 10 och 14 mm slutna strålar eller finspridd stråle med upp till c:a 300 liters kapacitet, vilken senare siffra ungefär motsvarar den maximala transportkapaciteten (för normalt bruk) i den gummerade 1½"-slangen.

Strålröret består av smalslangskoppling, 63 mm:s kikhus, insats av ABA-, Brandsjö- eller Hebra-typ samt (i stället för det vanliga 10 mm:s trappmunstycket) trappsatsen till ett smalslangstrålrör. Då samtliga ingredienser i

detta hopkok, så när som på den specialgångade smalslangskopplingen, med all säkerhet redan finns på de flesta kårer, blir anordningen billig.

Fördelen med strålröret är att man kan få olika kapacitet med både slutna och spridda strålar samt att man kan gå över från slutet till spridd stråle utan att skifta munstycke. Vid 30° utgångsvinkel blir kastlängden på den spridda strålen god (se Brandkärstidskrift nr 6/1954). Någon elegantare konstruktion är det inte frågan om men trots detta torde strålröret fylla ett behov tills fabrikanterna fått fram nyare modeller.

Göran.

De gjorda iakttagelserna efter branden, men framför allt de vittnesmål beträffande brandens förlopp, som avgivits, styrker teorin om, att branden uppkommit genom självantändning. Om vittnesmålen äro trovärdiga, vilket man i detta fall har all anledning att förutsätta, är brandorsaken självantändning beroende på den rika förekomsten av icke torkat gräs i havrekärvarna.

K. E. Lindbe.

Färdig för direkt användning...

En stor nyhet från Jonsered: Mjukbehandlad och krympt slang

Jonsered lanserar nu en stor nyhet — en brandslang, som är mjuk och krympt redan när den levereras från fabriken. Den kan därför användas genast utan tidsödande blötläggning. Mjukbehandlingen medför följande fördelar:

1 Ni slipper blötläggningen!

2

Slangen är mycket smidig och böjlig och därför lätt att handskas med!

3

Risken för att den fabriksnya slangen skall skadas genom yttre åverkan är därför betydligt mindre än förut!

4

Slangen har ännu större fälthet och håller lika stort sprängtryck som tidigare!

5

Naturligtvis är den mjukbehandlade och krympta slangen även effektivt impregnerad mot röta!

6

Slangen är krympt! Detta innebär en avsevärd ekonomisk fördel jämfört med okrympt slang!

Eftersom priset är oförändrat får Ni alltså större valuta för kostnaden per meter.

Skriv till oss eller någon av våra auktoriserade återförsäljare och Ni får omgående prov och offer!

Jonsered's
där tradition förenas med modern teknik

JONSEREDS FABRIKERS AB
JONSERED
Grundat 1833

Auktoriserade
återförsäljare:

BRISSMANS BRANDREDSKAP, Halmstad
AB HENRIKSSONS BRANDREDSKAP, Stockholm - Göteborg - Malmö - Sundsvall - Jönköping
ODENIUS AB, Göteborg
AB PUMPINDUSTRI, Göteborg - Stockholm

Nyhet!

Sparklets lätttransportabla

Återupplivnings- apparat "R. J. C."

i behändigt etui — en speciell
AMBULANS-utrustning

Användes av *Brandkärer, Röda
Kors, Polis, Läkare* och
Industrier m. fl.

Brandmannens mod och ansträngning är förgäves, om den nödställdes andning får upphöra — snabbt ingripande med en "Sparklet"-apparat är av *vital* betydelse för framgången.

Begär prospekt och pris från ensamförsäljaren:

BRANDREDSKAPSFIRMAN

ODENIUS

AKTIEBOLAG

GÖTEBORG

Östra Hamngatan 16

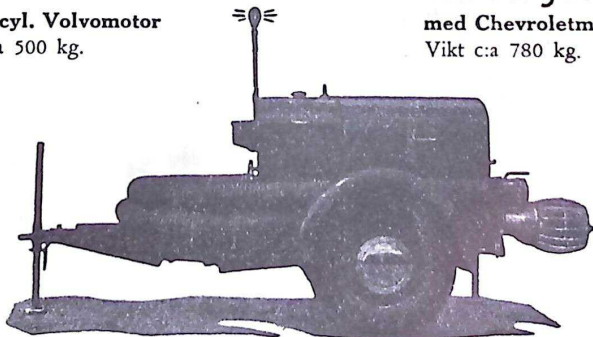
Tel. 13 69 35, 13 69 47, 13 15 96

1200 liter "RV 4"

med 4-cyl. Volvomotor
Vikt c:a 500 kg.

2500 liter "Ruberg 2500"

med Chevroletmotor
Vikt c:a 780 kg.

Avgasejektor — Oljekylning

Wilh. Rubergs Fabr. AB, Långebro

Tel. Kristianstad 101 74 - 101 78 - 162 78

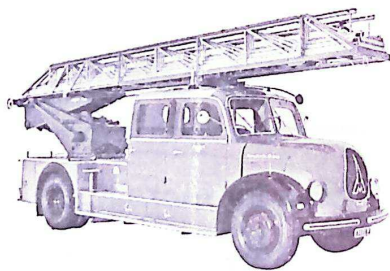
Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1947

19. (Dnr 14/1947 Kom.-dep.) Ang. föreläggande att vidtaga vissa brandskyddsåtgärder.

Genom resolution den 8/4 1943 fann länsstyrelsen i Skaraborgs län skäligt föreskriva, att till förhindrande av brands uppkomst och spridning på grund av torvtäkt, som Aktiebolaget Svensk Torvförädling bedrev å Jonstorps och Lagge mossar i Flo socken, skulle före den 30/6 1943 vidtagas bl. a. följande i resolutionen under punkterna 3)–5) angivna åtgärder: "3) Å de ställen, där torvgravarnas avstånd från skogskanten överstiger 50 m., skola grävas skydds diken, vilka skola hava ett djup av minst 1 m. och en dagbredd av minst 2 m. samt i botten hava sådan lutning, att om möjligt vatten alltid finnes i desamma. 4) Omkring mossarna skola å ett bälte om 25 m. bredd från mossens kant alla mattallar och buskar borthuggas, varjämte från föregående avverkningar kvarliggande kvistar och ris skola bortforslas. De granar, som stå närmast mosskanten, skola uppkvistas till en höjd av minst 2 m. från marken. 5) I torvkanaler och diken skola grävas fördjupningar, så att vattentag med god tillgång på icke uppslammat vatten alltid finnes tillgängligt. Vattenfyllda plåttunnor skola utplaceras längs järnvägsspåren och omkring mossarna på ett avstånd av ungefär 200 m. från varandra. Vid varje tunna skola finnas 2 hinkar och enruskor." Sedan bolaget häröver anfört besvär, fann *Kungl. Maj:t* enligt utslag den 1/12 1943 ej skäl att göra ändring i länsstyrelsens resolution, i vad talan däremot fullföljts, dock

att den tid, före vilken de föreskrivna åtgärderna, varom fråga vore, skulle hava vidtagits, bestämdes till den 1/5 1944. Länsstyrelsen, där *landsfiskalen i Grästörps distrikt* anmälde, att det vid besiktning visat sig, att bolaget underlåtit att vidtaga vissa av nämnda åtgärder, resolution den 11/12 1944, fann i anledning av vad i målet förekommit med stöd av kungl. förordningen den 24/9 1943 angående rätt för länsstyrelsen att meddela förelägganden i vissa brandskyddsärenden skäligt förelägga bolaget att vid fortsatt torvtillverkning å mossarna vid vite av 500 kr. före den 1/5 1945 dels efter anvisning av länssocksbranchchefen i länet anlägga minst 2 vattentag för motorsprutor om minst 100 kbm. användbar vattenmängd på Lagge mosse och minst 3 sådana vattentag på Jonstorps mosse ävensom en sprutplats vid Alsjön, dels ock verkställa de i länsstyrelsens resolution den 8/4 1943 under punkterna 3) och 4) föreskrivna åtgärderna, bolaget dock obetaget att i stället för nämnda åtgärder låta anordna dels en vägförbindelse öster om Alsjön från södra delen av Jonstorps mosse till vägen Floklöv—Fagerhult—Prästklev, dels ock en dragstig för motorspruta och slangkärror från östra delen av Lagge mosse till vägen Ekelund—Bergsgården eller Ekelund—Tröhult. *Regeringsrätten*: Regeringsrätten finner med hänsyn till vad riksbrandsinspektören i avgivet utlåtande anfört och vad i övrigt i målet förekommit skäligt på det sätt bifalla besvärerna, att, med ändring av överklagade resolutionen, bolaget befrias från skyldighet att utföra de ifrågavarande vatten-

VÄRLDSMÄRKET MAGIRUS

Stockholms Elverks senaste Magirusstego med originalkaroseri, 25 m stighöjd, monterad på Magirus Deutz d o.l.chassio, luftkyld.

LUCEMA AB

GENERALREPRESENTANT FÖR SVERIGE - NYBROKAJEN 7 STOCKHOLM

TEL. 21 00 38, 21 09 26

KLÖCKNER-HUMBOLDT-DEUTZ AG
WERK ULM ULM-DONAU

MASKINSTEGAR

LEVERANSER 1949—1954

Stockholm:	4 st. med 30 m. stighöjd
Stockholms	
Elverk:	1 st. med 25 m. stighöjd
Göteborg:	1 st. med 26 m. stighöjd
Göteborgs	
El-verk:	1 st. med 18 m. stighöjd
Malmö:	1 st. med 30 m. stighöjd
Norrköping:	1 st. med 30 m. stighöjd
Örebro:	1 st. med 30 m. stighöjd
Ysterås:	1 st. med 30 m. stighöjd
Linköping:	1 st. med 30 m. stighöjd
Karlstad:	1 st. med 30 m. stighöjd
Östersund:	1 st. med 26 m. stighöjd
Solna-	
Sundbyberg:	1 st. med 25 m. stighöjd
Uddevalla:	1 st. med 30 m. stighöjd
Trölköttan:	1 st. med 25 m. stighöjd
Sandviken:	1 st. med 25 m. stighöjd
Söderhamn:	1 st. med 25 m. stighöjd

tagen samt att å andra delar av mossarna än dem, som äro föremål för bearbetning, viddaga de under punkterna 3) och 4) föreskrivna åtgärderna, allt dock under förutsättning att mossarna hållas fria från ytvegetation. Tillika bestämmer Regeringsrätten den tid, före vilken de åtgärder bolaget har att utföra skola vid stadgat äventyr vara viddtagna, till den 1/6 1947.

20. (Dnr 23/1947 Kom.-dep.) Ang. rivning av brandmur.

Hos byggnadsnämnden i Karlskrona anhöll *A. Hoffman* om tillstånd att nedriva en å honom tillhöriga tomterna nr 7, 8 och 9 i kv. Arklimästaren i staden, i gränsen mot tomten nr 6 i kvarteret uppförd brandmur samt i dess ställe uppsätta ett s. k. Gunnebostångsel med en höjd av omkring 1,8 m. Genom beslut den 25/11 1942 beviljade byggnadsnämnden ansökningen under villkor, att Gunnebostångslet icke gjordes högre än 1,5 m., att ritning över stängslet ingåves till byggnadsnämnden, att de 3 tomterna nr 7, 8 och 9 bleve sammanlagda till en tomt, att de järnbalkar, som anbringats mot gården och som varit avsedda att uppbära balkonger, avlägsnades, samt att balkongdörrarna gjordes inåtgående. *Länsstyrelsen i Blekinge län*, sedan klaganden, *G. v. Dahn*, såsom ägare till tomten nr 6 i kvarteret anfört besvär under yrkande om beslutets upphävande, resolution den 20/3 1945, fann ej skäl göra ändring i byggnadsnämndens klandrade beslut. *Regeringsrätten*: Enär med hänsyn till omständigheterna i målet brandmurens nedrivande bort medgivas allenast beträffande den del därav som med mera än 30 cm. överstiger högsta takhöjden å en intill muren belägen, klaganden tillhörig avträdesbyggnad, finner Regeringsrätten skäligt att med undanröjande av myndigheternas beslut visa målet åter till byggnadsnämnden för ny behandling.

21. (Dnr 24/1947 Kom.-dep.) Ang. upptagande av genomgång i mur.

Hos byggnadsnämnden i Alingsås anhöll *Elisabeth Johanson* om tillstånd att anordna en genomgång i en mur, som bildar mellanvägg mellan ett stenhus och en träbyggnad å klaganden tillhöriga tomten nr 9 i kv. Storken i staden. Vid sammanträde den 14/11 1945 beslöt byggnadsnämnden — sedan stadsarkitekten och brandchefen avstyrkt ansökningen — med hänsyn därtill avslå densamma. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län*, där klaganden i besvär fullföljde ansök-

PRESSKLIPP

Regelbunden provning av handeldsläckare.

Den slentrian som oftast råder beträffande värden av handeldsläckare påtalas i *Feuerwehr* nr 5/53, i en artikel ur vilken följande är saxat.

En kemisk eldsläckare består av behållare, eldsläckningsmedel och drivmedel. Teoretiskt sett borde denna apparat alltid fungera. Allt förändras emellertid med tiden beroende på temperaturskillnader, luftfuktighet, damm, skakningar, osakkunnig behandling o. s. v. Detta har medfört att provning av apparater måste företagas med bestämda tidsintervaller. Detta borde försäljningsfirmorna inse och på grundval därav sätta i system att varje försäld apparat provas en gång vartannat år. Ett sådant genomfört provprogram skulle inte endast vara en kundservice utan desto mera en nödvändighet, eftersom en apparat som inte provas med jämna mellanrum ej är någon apparat för säkerhet och skydd under årtionden, vilket den borde vara. Vad ett sådant förfarande skulle betyda inses alltför sällan och kostnaden för dessa prov äro ju obetydliga i förhållande till den säkerhet ägaren måste känna över vetskapen om, att apparaten alltid fungerar.

Det finns stora industrier som utför kontrollen av eldsläckningsapparater genom egen personal. Denna kontroll av apparaterna är mycket effektiv eftersom den ger industriens personal en god uppfattning om apparatens användbarhet, placering, konstruktion o. d. Det har emellertid visat sig, att flera av dessa industrier så småningom övergått till specialister, som har bättre verktyg o. s. v. och därför snabbare kan utföra provet.

För att få en uppfattning om vad en sådan provningstjänst kan utträta kunna följande siffror meddelas: under 1951 provades över 100.000 apparater av en grupp om 80 man. Resultatet av arbetet har visat sig i släckningsrapporterna.

O. A.

ning, resolution den 13/3 1946, fann ej skäl göra ändring i klandrade beslutet. *Regeringsrätten*: ej ändring.

Stig G. Holmberg.

Mösmärken - Gradbeteckningar Armbindlar - Tjänsteålderstecken

Aug. Holts Gulddragerifabriks A-B

Arbetargatan 33 A

STOCKHOLM

Tel. 54 20 03 - 54 20 04 - 54 20 05

Knappar
Möss- och
Medlemsmärken

för Svenska Brandkårens Riksförbund
enligt ovanstående avbildningar

C. C. SPORRONG & Co.

Kungsgatan 17

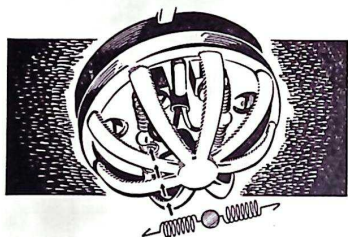
Stockholm 7

Tel. 22 56 60

Teknisk Triumf

vår termokontakt
för automatiskt brandalarm
är överträffad!

**SENSATIONELLT
SNABBUTLÖSANDE**

**UTBYTBAR
ALARMKROPP GER
STÄNDIG BRANDBEREDSKAP**

AUTOMATISKT BRANDALARM A-B.

10 års erfarenhet

FABRIK- och HUVUDKONTOR

MALMKÖPING

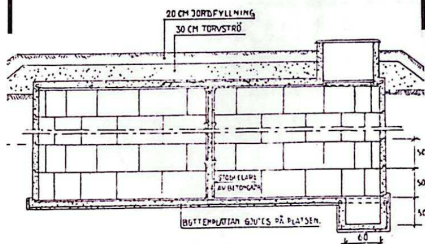
Tel. Växel 338

STOCKHOLM

Brövallagatan 8
Tel. 32 08 88

GÖTEBORG

Tel. 19 15 55

Vi tillverkar:

**Monteringsklara Reservoarer
för branddammar och brandbrunnar**

Godkänd för statsbidrag med upp till
50 % av anläggningskostnaderna

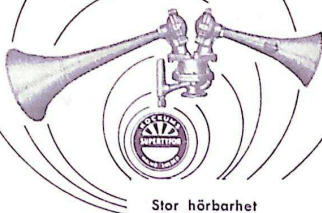
Rekvirera vår broschyr Begär offert

Tranemo Cementvaru AB

Tranemo Tel. 701 50 (Svenljungaområdet)

SUPERTYFON®

för brandalarm

Stor hörbarhet

Ringa luffförbrukning

Oberoende av elektrisk ström

Drivas från fristående behå-
lare eller befintlig tryckluft-
ledning.

Begär prospekt
nr 480

KOCKUMS

MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ

GRUNDAT 1840

Nattlarm

Skiss från en borgarbrandkår på landsbygden av Einar Karlson.

Den ljusa delen av decemberdygnet har gått till ända. Natten har sänkt sitt mörka flor över nejden. Ett efter ett har fönsterlussen släckts, och folket i byn har gått till vila. Hela bygden tycks sova. Norrljuden hörs skarpt, det varslar om fortsatt och strängare kyla. Allt är mörkt, allt är stilla.

Så faller en klaff på telefonstationens växelbord. Den sömndruckna nattelärofonisten kopplar det påringande numret och svarar, mekaniskt och frånvarande. Men hon blir på en gång klarvaken, ty hon hör en jagad röst begära "Brandkåren". Samtalet blir expedierat, och telefonisten vet vad som komma skall, — och det kommer, ögonblickligen. Brandchefens välbekanta röst hörs i luren, och hans order är kort och koncist. "Får jag be Er larma kåren."

Nu är sömnen borta, och medan flinka fingrar kopplar olika nummer, och ringer dubbel rikssignal till brandmännens bostäder, genljuder byn av brandtyfonens ödesmättade signaler. Yrvaka famla brandmännen — eller deras husfolk — efter telefonlurar, och hör telefonistens röst i det allvarstygda ordet "Brandlarm". Ljus tänds, och i febril brådska hoppar ett femtontal mannar i kläderna, drar på stövlar och skyndar ut, förgätnade dörrar och brinnande lampor. Cyklar tas fram, motorcyklar och bilar startas, och alla ställer färdén till brandstationen. En enda tanke behärskar allas hjärnor: "Skall jag binna fram innan bilen går ut?" . . . Vid brandstationen är ljus tänt, och några som kommit fram äro i ivrig verksamhet med att stuva in rockar och hjälmar i bilen. Motorsprutan provstartas och materielen kontrolleras snabbt, och så hörs brandchefens röst genom larmet. "Nu kör vi." Brandbilens motor är sedan länge igång, lägsta växeln läggs in, och den tunga röda vagnen rör sig mot utgången, stannar ett ögonblick för att ta upp en "eftersläntare", och så vrålar motorn på nytt, och signalen som påkallar förkörsrätt kopplas på.

Det har gått några få minuter, sedan de flesta av brandmännen sov i sina hem. Ett fåtal minuter, men fyllda av spänning och verksamhet. Brandmännen pratat sines emellan, men föraren gör sitt, han sitter på helpänn, den tunga vagnen skall fram med sin last, fram på kortast möjliga tid. Risker måste tas, men de får inte vara för stora. Det är viktigare att komma fram, även om någon, eller några minuter gå förlorade, men så kommer tanken: "Kanhända är

människoliv i fara". Ett extra tryck på gaspedalen, det kan gälla sekunder . . .

Så hörs en röst inne i vagnen. "Där syns det, där är bra fyr redan." Chefen fördelar styrkan, och när bilen stannar är alle man i verksamhet. Varje man vet precis vad han skall göra, — och han gör det. Sprutan kopplas ifrån, slangar läggs ut och kopplas, grenrör placeras, och snart fräser vattenstrålarna mot eldhärden. Allt går i sin ordning, alla sköter sitt, ingen ägnar en tanke tillbaka. Ingen ägnar en tanke hemåt.

Men hemma är också verksamhet — passiv. "Fick han med sej allt han behövde, tog han nog kläder, var brinner det, vad är det som brinner, hann dom fram i tid, gick resan som den skulle, det måtte väl aldrig ha hänt någon olycka???"

På dessa frågor ges inget svar nu, kanhända om en timma, kanhända om två — fem timmar. — Timmar, oändligt mycket längre för henne, eller dem, därhemma, än för dem borta på brandplatsen. Ensamheten gör tiden lång, oron och ovissheten gör den än längre. Kanhända går någon därhemma till telefonen för att ringa och höra efter var det brinner, och hur det är, och kanhända möts man av svaret: "Vi upplyser inte nyfikna". Gå och lägga sig, — ja visst, — men soмна, jo visst, Du tillhör ju inte brandkåren. "Tyvärr" säger hon kanhända för sig själv, "gjorde jag det så visste jag nu hur allting är." Telefondisciplin, vad är det? Jo, att inte belasta stationen med "onödiga" samtal. Linjerna kan behövas för rekvisition av ambulans, läkare och polis, och så måste tidningarna kunna komma fram. Men ambulansen, vem behöver den? Nu är hon där igen. Nattmörkret är ohyggligt, det har en oförklarlig förmåga att få en människa att tro och tänka det värsta. Om jag bara visste något???

Men natten rullar undan och så äntligen, hörs steg, dörren går upp, han kommer in. Ja, om det nu är han? Jo, han går ut i köket, skafferidörren gnäller. Gud ske lov, det är han. Så kommer hon ut till honom. "Hej, hur är det?" "Jo vars", svarar han, med munnen full av köttbullar, "det blir 27:30."

27:30, tänker hon, medan hon skjuter kaffekitteln över plattan, jag har plågats för mycket mer än dessa pengar, men när allting är över, då representerar utryckningen 6 timmar, och 6 timmar är lika med 27:30 mera, då avlöningen kommer till jul. Ja tack och lov att allting är över och att allting är gott och väl, men innerst inne tänker hon. "När det nu ändå skall brinna, varför kan det då inte brinna på dagen, då är allting mycket enklare."

Register

över brandförsvarsmål i Regeringsrätten, redovisade i denna tidskrift år 1954.

Borgarbrandkår:

Fråga huruvida medlem av borgarbrandkår är underkastad ämbetsmannaansvar, 1/1946, nr 4.

Brandchef:

Val av brandchef, 16/1947, nr 11.

Brandmateriel:

Skyldighet att anskaffa motorspruta m. m., 12/1945, nr 2.

Brandordning:

Fastställande av brandordning (Örebro), 5/1947, nr 9.

Fastställande av brandordning (Maglarps m. fl. socknars brandförbund), 6/1947, nr 10.

Fastställande av brandordning (Böringe och Gärdslövs socknars brandförbund m. fl.), 7—13/1947, nr 10.

Fastställande av brandordning (Ljungs socken), 14/1947, nr 10.

Brandskyddsåtgärd:

Igenmurande av fönster, 9/1945, nr 1.

Utbytande av sågspånsfyllning mot fyllning av obrännbart material m. m., 10—11/1945, nr 2.

Borttagande av upplag m. m., 7/1946, nr 7.

Ändring av imrör, 8/1946, nr 7.

Borttagande av vedeldningspanna m. m., 15/1947, nr 11.

Flamskyddande beklädnad av tak i tvättstuga m. m., 17/1947, nr 11.

Tättslutande och självstängande branddörrar vid trappnedgångar till källare, 18/1947, nr 11.

Brandstyrelse:

Klander av brandstyrelsebeslut (entledigande av brandchef), 2/1946, nr 5.

Klander av brandstyrelsebeslut (förordnande av brandchef), 3/1946, nr 5.

Klander av brandstyrelsebeslut (entledigande av brandchef), 2/1947, nr 8.

Klander av brandstyrelsebeslut (tillsättande av skorstensfejarebefattning), 4/1947, nr 9.

Byggnadsföretag:

Återställande av brandskadad byggnad, 7/1945, nr 1.

Uppförande av byggnad, 5/1946, nr 6.

Uppförande av byggnad m. m., 6/1946, nr 6.

Kommunalförbund:

Kommunalförbund för gemensamt brandförsvar, 1/1947, nr 8.

Släckningsavtal:

Släckningsavtal mellan municipalsamhälle och kommun, 3/1947, nr 8.

Bemärkelsedagar

60 år.

20/1 Axelsson, A., f. d. riksbrandinspektör, Göteborg.

50 år.

5/1 Lindgren, K., v. brandchef, Borgholm.

8/1 Jonsson, G., brandchef, Arboga.

17/1 Friberg, H., brandmästare, Göteborg.

Notiser

Till sekreterare

i kommittén för översyn av brandlagstiftningen har utsetts länsnotarie Per Bjerling, Falun. Kommittén har utökats med brandchef G. Pettersson, Malmslätt.

Som bilaga

till detta nummer följer Meddelande nr 35/1954 med övningsprogram för år 1955.

Innehållsförteckning

för år 1954 är inhaftad i detta nummer.

Pärmar

till Brandkärtidskrift finnas utförda i röd klot med riksförbundets emblem i guld på framsidan och tidskriftens namn och årtal på ryggen. På pärmens tredje sida är samlingsflikar fastsatta, där tidskriften under året kan förvaras.

Pärmar för äldre årgångar kunna även rekvireras. Uppgiv vid rekvisitionen önskat årtal. Priset är kr. 3:— per pärm + porto. Rekvisition hos AB Ystads Centraltryckeri, Ystad.

Rättelse

I vår annons om Ansul-eldsläckare i häfte 10/1954 av denna tidskrift angavs av förbiseende att såväl Ansul typ 30 B som Ansul typ 4 C är godkända av Statens Provningsanstalt, Svenska Tarifföreningen och Kungl. Kommerskollegium. Till rättelse av denna uppgift meddelas härmed att endast Ansul typ 30 B är godkänd av angivna institutioner.

AB Calmus
Eriksbergsgatan 38, Stockholm

Vindsinredning:

Borttagande av vindsinredning, 8/1945, nr 1.

— ” — 16/1945, nr 3.

— ” — 17/1945, nr 3.

— ” — 4/1946, nr 6.

— ” — 9/1946, nr 7.

Målen ha avgjorts under åren 1945—1947.
(Tidskriftens nr står sist.)